

BŰNBÁNAT - BŰNBOCSÁNAT

Zsolt 32,1.5

Tévedni emberi dolog — tartja a közmondás, és ez így igaz. Ritka, vagy talán nem is létezik ember hiba, a vallás nyelvén szólva: véték, bűn nélkül. Embernek lenni annyi mint hibázni, vétkezni is. Bizony, sokszor vétkezünk mi, emberek — akarva-akaratlanul — Isten és ember ellen egyaránt.

Jól tudta, érezte ezt a Zsoltáríró is. S felismerve hibái, vétkei tömkelegét, a bűnbánat hangján szólal meg, midőn így ír: „Megvallottam neked vétkeimet, bűnömet nem takargattam. Elhatároztam, hogy bevalom hűtlenségemet az Úrnak, és te megbocsátottad bűnömet, amit vétettem”. A Zsoltáríró azért bánja és vallja meg bűneit, hogy Istentől bűnbocsánatot nyerjen. Tudta, hogy a bűnbocsánat első feltétele az őszinte bűnbánat, és azt is, hogy „... boldog, akinek hűtlensége megbocsátott, vétke eltöröltetett”.

De hogy a bűnöket meg lehessen bánni, vallani, ismerni kell azokat. Hitfelfogásunk szerint a bűn kétféle lehet: cselekedeti és mulasztási bűn.

Cselekedeti bűn az, amikor valaki bármi rosszat cselekszik. Az ilyenfajta bűn ellen szól — többek között — a Tízparancsolat is, mely megtiltja a bálványimádást, az istenkáromlást, ölést, paráznaságot, lopást, hazudozást, irigykedést. Cselekedeti bűn: Ádám és Éva bűne, amikor megszegik Isten rendelkezését; Kain bűne, amikor megöli testvérét, Ábelt; Jákóbé, aki csalással félrevezeti apját és testvérét; a zsidó népé, mely Isten helyett a pusztában aranyborjút imád. Cselekedeti bűn Dávid király bűne, aki elveszi hű katonája, a hettita Uriás feleségét, míg magát a katonát, halálba küldeti. Bűnt követ el Heródes, aki Betlehemben gyermekeket ölet meg; a másik Heródes, aki fejét véteti Keresztelő Jánosnak. Nagy bűnt követnek el a farizeusok és írástudók, amikor Jézust keresztre juttatják; bűnös a tékozló fiú, aki vagyonát elpazarolva a züllés útjára lép; Saul — a későbbi Pál apostol, aki kezdetben üldözi az első keresztényeket. Példák hosszú sora, ha csak a Szentírást nézzük!

De a való élet is mindennap hozza azokat! Hányszor hallhatunk, olvashatunk a rádióban, sajtóban megdöbbentő, embertelen bűncselekményekről. A televízió hirdójában alkalomról-alkalomra láthatunk letartóztatott bűnözőket: tolvajokat, ráblókat, gyilkosokat. Világszerte növekszik a fiatalok bűnözők száma, akik a kábítószerek és alkohol hatása alatt aljas tettek elkövetésére vetemednek. Bűncselekmények oka lehet nemegyszer a szegénység, a nyomor, a nincstelenség. „Tiszta szívvel betörök, ha kell, embert is ölök.” — írja József Attila a nincstelenség miatti kétségbeesése-kilátástalansága tetőfokán. Nagy bűnt követ el az, aki a hatalom székében ülve elnyom népeket és nemzeteket, vagy a béke

ellen, a háború mellett szól és cselekszik. E bűn miatt rengeteget szenvedett már a 20. század embere! S hányszor szenvedett már az ember történelme alatt, a kisebb vagy nagyobb bűnökért, testi és lelki károkat okozva embertársainak és magának is azokkal, vétkezve Isten erkölcsi törvénye ellen.

Március 19-én múlt öt éve, 1990-ben, szemtanúi voltunk a véres marosvásárhelyi eseményeknek, amikor is durván bántalmazták, fél szemétől megfosztották Sütő Andrást, az erdélyi magyarság „szemét, szívét, száját”, nemzetközi szinten elismert író. Nagy bünt követtek el azok, akik ezt cselekedték, de még nagyobbat, akik erre felbízatták, úszították őket, s szinte megbocsáthatatlan mulasztási bünt azok, akik engedték, hogy ezek a véres események megtörténjenek.

Mert nagy bűn az is, amidőn engedjük megtörténni a bűnt, amidőn semmit sem teszünk megfékezése érdekében, amikor hanyagságból, halogatásból, részvétlenségből, közömbösségből, esetleg rosszindulatból a jót megtenni elmulasztjuk. Ez a mulasztási bűn. Így vétkezett a zsidó pap Jézus könyörülő szamaritánusról szóló példázatában, aki vallási megfontolásból ugyan, de nem segítette a rablók által megvert, kifosztott emberen; a szolga, aki gazdája pénzét, talentumát nem kamatoztatta, arra hivatkozva, hogy ura kegyetlen. Mulasztási bűn terheli Pilátust, a római helytartót, aki megmenthette volna Jézust, de egyéni érdekeit tartva szem előtt, kezeit mosta és kimondta a halálos ítéletet.

Ötven évvel ezelőtt, 1945. január végén szabadították fel az auschwitzi koncentrációs tábort, ezt a pokolnak is nevezhető megsemmisítő helyet, ahol emberek százezreit — köztük nagyon sok zsidót — végeztek ki, égettek el Hitler bérencei. Hogy milyen súlyos, égbekiáltó bünt követtek el ezzel a népirtással, annak csak Isten a megmondhatója! De az egyik keresztény költő — Lodewijk Cornelis Deij — szerint, mulasztási bűn terheli azokat a tétlen keresztényeket is, akik hagyták vinni, ölni, megsemmisíteni zsidó testvéreiket, s „A zsidóhoz, aki elment” című költeményében így vádolja őket, s köztük önmagát is:

„Egy kézfogás, búcsú, a bőröndre zár...
Egyetlen zokszót sem ejtve ment el... Ma már
megértem: hisz nem tudta hinni,
hogy keresztény létemre hagyom őt vinni.

Félrehajtott fejjel bőröndjét cipelte,
az auschwitzi úton s a lágér elnyelte.
Egyetlen zokszót sem... Hisz nem tudta hinni,
hogy keresztény létemre hagyom őt vinni.

Felnőnek fiaink, a múlttól beszélnek,
az övé majd kérni okát a rémségnek.
Az enyém áll némán... és nem fogja hinni,
hogy keresztény létemre hagyom őt vinni.

Hát sajnáltuk, persze, segélyt is gyűjtöttünk,
néhány gyermeket a vész elől rejtettünk,
de Auschwitz volt! És bármily szörnyű hinni,
te is, én is - igen, mi - hagytuk őt vinni.”

Nem vétkezünk, ha kezünk nem üt, de bűn az, ha nem is simogat, segít, amikor várják a simogatást, a segítséget. Nem vétkezünk, ha szánk nem szól rosszat, de bűn, ha jót sem, amikor azt kellene szólnia. Amikor elhanyagoljuk hivatásunk, kötelességünk teljesítését, amikor nem érdekel mások baja, szenvedése, amikor közömbösek vagyunk egyházunk, népünk sorsa iránt, olyankor mindig mulasztási bűn terhel bennünket. Mind ezzel is számolnunk kell, mert az egyik nagy író szerint: „Mindenkinél eljön a pillanat, amikor össze kell vetnie azt a kevés jót, amit tett, mindazzal, amit tehetett volna”. (André Gide) A mulasztási bűnökről találóan szól Jakab levelének írója is: „Aki tehát tudna jót tenni, de nem teszi: bűne az annak”. (4,17)

Végeredményben: a bűn mindenkinek személyes rossz cselekedete, megnyilvánulása. Mi, unitáriusok elvetjük az eredeti bűn tanát, mely szerint Ádám és Éva, a bibliai első emberpár bűnéért mindannyian bűnösök vagyunk. Ez ellen kel ki Ezékiel próféta is, midőn az egyik zsidó közmondást támadja, mely így szól: „Az apák ettek egrest, és a fiak foga vásott el tőle”. (Ez 18,2) Ez Isten igazságossága ellen van, mert szerinte: „... annak a léleknek kell meghalnia, aki vétkezik”. (Ez 18,4) De Isten nem kívánja a bűnös ember halálát — folytatja — „... hanem azt, hogy megtérjen útjáról, és éljen”. (Ez 18,23)

Az őszinte bűnbánat, bűneink beismerése és megvallása Istennek, ennek a megtérésnek az első lépése. Ez vezet el minket Isten bűnbocsánatához. Bűneiért mindenki maga felelős, s azokat mindenkinek személyesen kell megvallania Isten előtt, még életében megbánva rossz cselekedeteit. Mert Dante szerint: „Csak aki életében megbánja bűneit, számíthat megbocsátásra”.

Jézus a bűnösöket hívta megtérésre. Egyik legszebb példázatában: A tékozló fiúban megkapóan mutatja be a bűnös fiú megtérését, aki így vallja meg vétkét: „Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Nem vagyok többé méltó arra, hogy fiadnak nevezz, tégy engem olyanná, mint béreseid közül egy”. S a jó atya látva az őszinte bűnbánatot, nem béresévé, hanem újra fiává fogadja, boldoggá teszi őt megbocsátó szeretetével.

Az egyik gondolkodó mondja: „Gyűlölöm a bűnt, de szeretem a bűnöst”. Isten, a mi édes Atyánk is így viszonyul bűnhöz és bűnöshöz. Ebben a tudatban próbáljunk megszabadulni gyarlóságainktól, hibáinktól, bűneinktől, hogy méltók legyünk megbocsátó szeretetére. Ezt cselekedjük életünk minden napján, s különösen most, húsvét, Jézus eszméi diadalának ünnepére készülve, hogy őszinte bűnbánat után tisztára mossa lelkünket Isten szeretete, s érezzük, hogy „boldog, akinek hűtlensége megbocsáttatott, vétke eltöröltetett”. Ámen.

MEGMARADNI ÖRÖKKÉ

1Jn 2,17

Húsvétkor, mi unitáriusok nem a testi feltámadás kérdésével, hanem az örökélet, a lélek halhatatlanságának hitével találjuk szembe magunk. S míg a többi keresztények ezt hirdetik hittel, vagy csak zengzetesen hangzó szavakkal: Jézus feltámadott! — mi unitáriusok húsvéti hitünknek így adunk hangot: Jézus él!

A felolvasott bibliai vers mindkét felfogást igazolja: „A világ pedig elmúlik, és annak kívánsága is; de aki az Isten akaratát cselekszi, az megmarad örökké”. Kiolvasható ebből a testi feltámadás, de ki a lélek örökélete is.

Azonban kérдем én: láttál-e már kivágott fát, elpusztult, élettelen madarat, láttál-e már koporsóban fekvő, örökre megpihent, elcsendesegett embert? Bizonyára igen. Hajtott-e még a fa új rügyeket, hajtásokat, gyönyörködtetett-e virágai illatával, táplált-e zamatos gyümölcszeivel? Énekelt-e az elpusztult madár szívet vidító, elbűvölő madárdalt? Nyitotta-e a koporsóban fekvő beszédre száját, nyújtotta-e kezét ölelésre, simogatásra? Ugye nem, pedig milyen jó lett volna! S miért nem? Azért, mert Isten megváltoztathatatlan törvénye, hogy mindenben uralkodik a halál, az elmúlás, az enyészet, s akit vagy amit hatalmába kerített egyszer, az örökre rabja marad. E törvényét pedig senki kedvéért meg nem változtatja.

S ha Jézus feltámadt — Isten akaratára szerinte élete jutalmául — miért nem követték őt a feltámadásban azok, akik hozzá hasonlóan Isten akaratát cselekedték, vértanúsággal pecsételve meg hitüket? Az első tanítványok, Pál apostol, keresztény vértanúk ezrei, akik boldogan mentek halálba Istenért, Jézusért, a feltámadás reményében? Azért, mert a testi feltámadás egy mítosz, emberi hit, s csak az hisz benne, aki képes elfogadni Jézus istenségét, mely szintén emberek által megállapított dogma, tanítás.

Íme, így lehet tagadni, kétségbe vonni a testi feltámadás tanát, természetesen a békés vitatkozás, fejtegetés határain belül, úgy, hogy ne sértsük senki hitét és vallásos meggyőződését. Különböző, minden lehetséges a hívőnek — tanította Jézus, s így is hisszük, hogy a mi véleményünk, felfogásunk is igaz számunkra, akik hiszünk benne. Nos, mi a lélek halhatatlanságát hisszük, amely hitünk szerint soha meg nem hal, így nem is kell feltámadnia.

Igazunkat, hitünket Jézus szeretete, nagyszerű eszméi, tanításai igazolják, amelyek túléltek a nagypénteket, a halált, az enyészetet. Ezeket hordozta az ő tiszta lelke életében, s ha ezek örök életűek, akkor az ő lelke is él, s általa él és megmarad Jézus is örökké! Nem fent, mennyeknek nevezett helyen, nem világvége után észlelhető országban, hanem itt, közöttünk, szívünkben és lelkünkben, valahányszor Isten és ember iránti szeretetről mi is bizonyosságot teszünk. Igen, él Jézus bennünk, s hisszük: